

Peterko

Kristína Royová

Digitalizátor : Viera Studeničová, Michal Garaj, Eva Lužáková, Daniel Winter, Ivana Gondorová, Slavomír Kancian, Simona Reseková

Copyright © 2010 Zlatý fond denníka SME

Tento súbor podlieha licencií 'Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.5 License'. Viac informácií na <http://zlatyfond.sme.sk/dokument/autorske-prava/>

Pôvodná publikácia

[1] Kristína Royová. *Rozprávky*. Vydavateľstvo kresťanskej literatúry Nádej. Bratislava. 1991. 189. Samuel. Spišiak. napísal predslov, poznámky a vysvetlivky, slovník starších slov a výrazov a text jazykovo upravil. . Silvia. Bencová. technická redaktorka. .

Bibliografické poznámky

Peterko. Prvé vydanie vyšlo spoločne s inými rozprávkami v spise *Naším deťom* v roku 1925. Samostatné vydanie vyšlo v roku 1929 na

Starej Turej, tlač Daniel Pažický na Myjave s podtitulom Pravdivá udalosť. — Pôvodne odtlačené v časopise Večernica 1925, č. 5, 7 a 9.
— V nemčine pod názvom Peterchen v roku 1936.

Jazyková úprava je podľa vydania z roku 1929.

Bibliografické údaje sme prevzali z práce Juraja Potúčka: *Súpis literárnych prác Kristíny Royovej* (Vydala Slovenská národná knižnica v Turčianskom Svätom Martine, 1950).

Peterko

(Pravdivá udalosť)

Jeden z najveselších a často najrozpuštilnejších turianskych pastierov bol Peterko M. Že mal chudobných rodičov, to ho netrápilo, veď bol zdravý a silný. Netaké si jeho otec robil nádeje, akú bude mať z neho pomoc, až vyrastie. Aj on si svoj ďalší život všelijako krásne predstavoval. Ale nie je deň ako deň!

Bola krásna jeseň. Kde aký kríчок a strom obliekol na seba farby, až tak v očiach štekľilo. Na poli bolo deťom radosť žiť. — Slniečko krásne svietilo, vetierok po vrškoch fúkal a dolinami sa zarážal, akoby nevedel, kde sa usadiť; nútil pastierikov, ktorí na strniskách pásli kravičky, aby pozapínali svoje kabátiky. Aj Petrík mal svoju kabanicu len tak zavesenú na pleci. A že nedávno odtrhol prvý gombík, keď sa ihrali na gombíky, mal ju teraz zviazanú len motúzkom. — Chlapci si robili ohníky zo zemiačnicka a piekli zemiaky. Petrík pri svojom ohníku ležal horeznak, ruky za hlavou založené. Kravička pásla sa mu na neďalekej lúčke; nemal o ňu starosť. — Rozhliadal sa hvízdajúc, bystrými modrými očami po krásnom jesennom svete. Všetko bolo teraz také pekné: nebo aj zem. Nad hlavou mu leteli divé husi a gágajúc akoby volali: „S Bohom, Peterko, dobre sa na nás poďívaj, lebo nás ty veru už nikdy neuvidíš!“ Začal, že ich bude počítať, ale ony zdvihli sa vyššie a vyššie, takže ich už viacej nebolo vidieť.

Zrazu strelili v pahrebe zemiaky, z ktorej sa už len dymilo; ohník dohorel. Petrík skočil na rovné nohy, rozhrnul pahrebu.

„Chlapci, poďte jesť, moje sú už upečené!“ volal na kamarátov. Pribehli a kráľovsky sa hostili, veď niet nič nad zemiaky upečené na poli. V tej slobode, v tej prekrásnej jedálni, kde slniečko každému spravilo na hlavu korunku a vetrík hral muziku ako u veľkých pánov, jeden z chlapcov vytiahol tri veľké mrkvy, podelil a najväčšiu dal Peterkovi.

Tento si vytiahol nožík či ako v Turej hovorili „britevku“, ktorou sa rád chválieval pri každej príležitosti; oškriabal mrkvu a začal chrúmať. Len dobrota mu dlho netrvala. Veď jeho Stračena dala sa strečkovať; musel bežať zahnať ju naspäť. Veru ho prehnala, neposlušnica! Nasilu chcela do susedovej d'ateliny a nie a nie ju vyhnať. Peterkovi až pot vystúpil na čelo tým behaním a kabanica ešte mu prekážala, keď ju nemohol rozopäť. Uzol si bol pevno zatiehol, keď ho chcel rozviazať. Darmo, čo sa s tým trápil. „Peter, poď, slnko už zapadá,“ volali kamaráti. Ono naozaj zapadalo, také ohnivé ružovozlato červené, polialo celý kraj tekutým zlatom, ako čoby ho bolo Peterkovi ukázalo, aby sa naň ešte raz dobre podíval, prv než zapadne za hory.

Potom zapadlo, ach, navždy! Aspoň pre Peterka, veď v tej chvíli prerezal chlapec šnúрку na kabanke; robil tak s hnevom. Uzol povolil síle, pritom nožík odskočil a Petrík s desným výkrikom klesol tvárou k zemi. Keď ho naľakaní kamaráti zdvihli, mal tvár zaliatu krvou a pravé oko vypichnuté. Ako sa s ním domov dostali, nevedeli by sami povedať.

Ó, aká to žalosť, pre skormútených rodičov! Dlho to trvalo, než sa úbohý Petrík vyliečil natoľko, že mohol zas vstať a chodiť. Hoci mu zostalo ešte jedno oko, ale — že stratil mnoho krvi, bolo i toto slabé a zakalené. Neuvidí už nikdy divé husi letieť, neodobrali sa tam darmo od neho. Čo bolo teraz zo všetkých nádejí chlapca i jeho tatíčka? Nič. Všetko v jednom okamihu stratené. Teraz Petra brávali rodičia so sebou, keď išli za svojím obchodom. A tu sa musel postarať sám o seba, musel si vypýtať chleba od dobrých ľudí. Aby nebol taký trpký, kúpil mu otec harmoniku, že sa hraním skorej prežíví. Ale bol to biedny život!

Raz na tej púti za chlebom prišiel do krásnej panskej záhrady grófa G., práve keď mal veľmi vzácných hostov. Bola tam so svojimi deťmi arcikňažná Gizela Bavorská. Panie sa prechádzali po parku. Nechali poloslepého malého Slováčika chvíľu hrať, potom ho nielen obdarovali, ale arcikňažná kázala Petrovi vyrozprávať, ako prišiel o oko. Dala zavolať jeho otca. Kým prišiel, napísala dva lístky adresované na očnú

nemocnicu do Viedne. Doručila tie listy otcovi a rozkázala mu, aby chlapca zaviedol do tej viedenskej nemocnice a tieto listy tam odovzdal; že jej muž tam pri svojich návštevách vždy chodieval, doktorom pri operáciách pomáha, pretože je sám vyučený očný lekár. Chlapcovi dala na cestu peniaze a tam v nemocnici, že ich to už nebude stáť nič. — Netaký šťastný navrátil sa otec s chlapcom k ostatnej rodine.

Krátko potom vybrali sa do Viedne a vyhľadali očnú kliniku. Otec sa prestarával, ako to bude, či tam chlapca ozaj prijmú. Márna starosť! Sotva ukázali lístok, ktorý im tá kráľovská dcéra dala, už každý, ale každý ich upravoval aj im radil, kade, kam a ku komu majú ísť. Pekne, poriadne s nimi — chudobnými dedinčanmi — zachádzali aj sluhovia, ošetrovatelky a doktori. To všetko pre najvyššie odporúčenie, aké so sebou priniesli. Okrem toho ich príchod už vopred oznámili z najvyššieho miesta a miesto pre Peterka bolo pripravené.

Práve tak, ako v živote, keď sa kráľovský Syn, Pán Ježiš podpíše na našu prosbu, keď On vydá rozkaz, aby nám ľudia pomohli; oni či chcú, lebo nie, pomôcť musia, áno, všetko nám musia zariadiť a dať. Alebo myslíte, že by tých dvoch dedinských chudákov boli tak obsluhovali v tej veľkej parádnej nemocnici? Však je to tam, počnúc od domovníka, pán nad pána! Nikto by sa na nich nebol ani obzrel!

„Nikto nepríde k Otcovi len skrze mňa,“ hovorí Pán Ježiš; teda ani my nesmieme ináč pred Panovníka neba a zeme prispúpiť, len s Jeho podpisom, len v mene Syna Božieho. Ak však takto prídeme, splní sa nám: *„Začo by ste v mene mojom Otca prosili, dá vám!“*

Nuž, za Petrika sa prihovorila kráľovská dcéra a jej muž, princ Leopold Bavorský; keď sa dostavil na kliniku, išiel s doktormi sám chlapca operovať. Prezreli hmlou zatiahnuté oko, prehlásili, že je pomoc možná. Hneď sa i dali do práce, ktorá sa im šťastne podarila, takže princ Leopold spokojný s dielom nechal chlapca v rukách doktora N., ktorý ho mal ešte prevážovať a dokončiť nejakú maličkosť.

„Neboj sa,“ tešila ošetrovatelka chlapca, ktorému v tej úplne tmavej izbe bolo clivo, „veď len pár dní budeš vo tme, potom ti strhnú obväz a už zase uvidíš Boží svet ako predtým.“

Mal Petrík za tie dni, keď bol sám, dosť času premýšľať, ako to bude, keď zase pôjde na pole. Za nič na svete nebude chodiť po dobrých ľuďoch. Odhodí harmoniku, stane sa radšej pastierom. Znovu a znovu predstavoval si to slnce, ako vtedy zapadalo, prv než prišiel o oko, i tie krdle divých husí i ako Stračena skákala, chvost hore zdvihnutý, až sa tomu musel nahlas zasmiať.

Dva razy ešte mu doktor N. čosi na oku poprával a to viac bolelo, ako keď ho princ operoval. No on si z toho nič nerobil, veď už nebude poloslepý, uvidí zase slnce i hviezdy i ten svoj milovaný rodný kraj!

Keď mali chlapcovi sňať pásku z očí a vyvieť ho na svetlo, prišiel k tej radostnej udalosti aj Peterkov tatičko, veď mu ho už mali vrátiť zdravého. Netaké si robil nádeje, čo z neho ešte vychová, hoci bude mať už len jedno oko, keď len nemusí zostať slepým žobrákom.

Kto opíše ten okamih plný radostných nádejí a očakávania? Čo sa dialo v srdci ako chlapcovom, tak mužovom, keď ruky lekára sňali konečne pásku a vyviedli ho z tmavej izby do inej mierne slnkom osvietenej? „No tak pozri, kto je tu,“ zavolala rozradovaná ošetrovatelka, veď kdekto sa s Peterkom tešil. Pozrel chlapec, hľadí, otvára oko veľké. Na bledej tváričke zasadol ustrašený výraz; pomaly zdvihol ruky, pretrel si oči.

„Kde som to?“ volá naľakano. „Prečo je tu taká tma? Zdvihnite tie čierne záclony! Otvorte tie okenice! A či je noc?“

„Nie je synku, však je poludnie,“ pretrhol jeho clivé volanie otec. „Či nevidíš, Peterko, však slnko svieti!“

Áno, svietilo plným prúdom; záclony boli už odtiahnuté, svietilo márne; nikdy ho viac modré, čisté chlapcovo oko neuvidí. Pre neho nebolo viac na zemi dňa. Nikdy, nikdy neuzrie svitať za rána, zapadať za večera ružové zore. Neuvidí letieť divé husi nikdy viac. Presvedčili sa lekári dosť skoro: úbohý chlapec bol úplne slepý a beznádejne. Princova operácia mu vrátila svetlo, ale doktor N. ju tak zakončil, že všetko, ale všetko bolo pokazené. Namiesto rozožatia vyhasla i posledná iskrička svetla v Peterkovom oku. — Kto opíše, čo sa vtedy dialo v srdci úbohého dieťaťa. Kto kedy zabudne jeho zúfalý nárek?! Veď kto okrem oslepnutého druhu pochopí jeho nenahraditeľnú stratu? Kto podá opis otcovej bolesti sklamaného v nádejach, keď mu vrátili slepé dieťa a on si ho viedenskými ulicami odvádzal na železnicu? Nikto to nepodá.

Kdekomu žaloval sa otec. Všeličo mu ľudia radili, aj dobré aj zlé. Najviac mu radili, aby sa obrátil na arcikňažnú Gizelu, že sa teraz ona musí ujať chudáka slepého chlapca, keď ho v nemocnici priviedli do takého nešťastia. Je bohatá, dobrá, dá mu iste ročnú podporu. Nuž proboval otec, proboval, chodil sem-tam, písal, ale že vrana vrane oko nevykole, nič mu to nepomohlo.

Som istá, že sa daktorí nepreriekli. Keď princ Leopold prišiel druhý raz a pýtal sa na výsledok chlapcovej operácie, oni svojho kolegu nezradili. Nedozvedela sa arcikňažná nikdy, čo sa stalo s jej chránencom. Zmizol z očí — zmizol z mysle! Snáď keby bola uvidela malého slepca, ako biedne s harmonikou v rukách hrá pri ľudských príbytkoch a zbiera tie často aj ošomrané groše, tie krajce chleba, neraz tvrdého a plesnivého, keby sa bola poďívala do smutnej, zamračenej a nešťastnej tváre, istotne by jej ho bolo ľúto a bola by sa nad ním zmilovala.

Ach, viedlo sa Peterkovi veľmi zle. Chudobný otec ťažko živil svoju veľkú rodinu. Chlapec im bol všetkým na ťarchu. Nikdy sa už nemol otcovi odslúžiť. Dávali mu všetci cítiť, že už ničím nebude, len žobrákom. Chlapec stával sa tak zlostný a tvrdý. Do jeho nešťastia — ktoré nosil vo svojom malom srdci — nevedel sa nikto vhlíbiť. Vlastnú

matku nemal, a nevlastná bola od zemskeho trápenia mrzutá a ľahostajná osoba.

Pretože Peterka nemal kto vodiť, dal mu Pán Boh taký zvláštny dar, že sa naučil chodiť sám. Vzal si nejakú paličku a klopkal si ňou po zemi. Vždy vedel, kde je hradská alebo chodník, kde stojí strom alebo voz. Vraj počul, ako tam, kde niečo stálo, zem pod jeho paličkou a krokmi ináč zunela.

Keď prešlo pár nešťastných rokov, nechodil už chlapec s rodičmi. Platil si nejakého, od seba mladšieho chlapca a chodili spolu. Vtedy hrával už len po krčmách k tancu aj celú noc a opitá chasa ho dobre platila. Dorástol na pekného mládenca. Hoci bol slepý, nosil sa vždy čisto a upravene. Zvláštnu záľubu mal v pekných porcelánových fajkách s dlhými a krátkymi pipasármí.¹ Pijatika, hoci ustavične v krčme sedel, sa ho nepridžžala.

Býval i uprostred veselej rozpustilosti vždy smutný, vždy vážny. Brával si do služby takého chlapca, ktorý vedel čítať. V nedeľu, aj keď išli poľom a sadli si odpočinúť, dal si mu čítať zo Studničky,² alebo z kancionála³ modlitby a pesničky. Pravda, to, čo by ho potešilo v jeho tme a zármutku, nemal so sebou, hoci bol evanjelik.

Keď na zimu prišli domov, pravidelne sedával v kostole. Prišiel ta vždy s otcom; pozorne počúval a myslel si, že to stačí a bol rád i spokojný, že si — ako všetci hovorili — odbavili čo sa patrilo.

A tak by to s ním bolo išlo ďalej, celý život, keď mal také dobré remeslo. So žartom hovorieval, že ide na Dolniaky dlhy vyberať. Keby bol chcel, bol by dostal aj tri ženy; mohol si aj vyberať. A bolo by to asi

¹ *pipasár* — rúrka fajky.

² *Studnička* — názov modlitebnej knižky; zbierka modlitieb od Eliáša Mlynárových (Molitorisa) Duchovní Života Studnice; prvé vydanie v r. 1702.

³ *kancionál* — spevník duchovných piesní.

tak skončilo, ako v poviestkach: zobrali sa a žili a žili, pokiaľ nepomreli. Ale prišlo do toho čosi nečakané a dalo celému životu Petra M. celkom inú tvárnosť. A to je tretí úsek jeho života. —

Keď sa mladík v roku 1892 poberal za svojim túlavým povoláním, vzal so sebou chlapca, Janka H. Bol to pekný čiernooký, čiernovlasý chlapík, tak asi 12-ročný, bystrý, obratný v pohyboch aj v reči, ako taký dobre narastený prúтик. Že sa jeho matka, chudobná ako kostolná myš, s ním rozlúčila, bol div, ale núdza vraj i železo láme. Okrem toho nebývalo chlapcom u Petra zle. Pekne ich zašatil, zaobul a ešte si aj niečo vyslúžili.

Poplakal si Janičko, keď sa ocitol v cudzine. On, syn vrchov a hôr, nemohol si zvyknúť na tú Dolnú zem, rovinu ako dlaň. Plakal za mamičkou, no ešte za niečím, čo mu nadto všetko bolo drahé. Takého chlapca Peter ešte nemal. Poslušný, úslužný a vždy do spevu. Keď dakde odpočívali, vytiahol si malú knižočku, mal v nej popísané pesničky. Netak sa to tými rovinami rozliehalo, keď začal spievať čistým hlasom. Neboli to sväté spevy z kancionála, ani svetské pesničky. A nech bola ktorá chcela, každá z nich ospevovala Pána Ježiša, Syna Božieho — Peter málo, alebo vôbec nikdy nemyslel na Neho, no keď mu Ho Janko vždy spomínal a keď počul, ako sa chlapec dôverne za všetko k Nemu modlí, začal aj on premýšľať o ňom.

Janík mal so sebou Nový zákon a keď teraz sedeli spolu, nečítali už len modlitby zo Studničky; predčítaval Janko Slovo Božie a Peter počúval a rozvažoval. Keď sa chlapca spýtal, skadiaľ má tie pesničky, rozprával mu tento radostne, akú tam majú doma nedeľnú školu a že sa v nej učia celé kapitoly Božieho slova naspamäť, i tieto pesničky a že majú aj detský spolok; kto doňho patrí, ten musí každý deň čítať Bibliu. Nepijú opojný nápoj, lebo že je to hriech. Rozprával, ako oni tam milujú Pána Ježiša, preto že On ich tak veľmi miloval, až za nich umrel a že im odpustil hriechy a raz príde si pre nich a vezme ich k sebe do neba. Celé leto si o týchto veciach rozprávali. Peter naučil sa tie piesne spievať, ba daktoré i hrať. Slovo Božie si nechal toľko opakovať, až to

všetko, čo vedel Janko, aj on mohol predniesť spamäti. Janko často hovoril, aký je to hriech, tie pijatiky, tance, tie kriky, to smradľavé fajčenie a Peter všetko uznal, že má pravdu a veľmi mu bolo ťažko okolo srdca, že sa ináč nemohol živiť. Sotva sa oba tej zimy dožili.

Prvú nedeľu, ktorú už trávili doma, prišiel Janko do svojej nedeľnej školy, ale nie sám; s ním prišiel vysoký, pekný mladík, vážnej, smutnej tváre, jednooký a slepý. To odpoľudnie začal pri Petrovi operáciu druhý doktor, začal mu stráhať z duchovných očí belmo samospravodlivosti. Než zima pominula, mohol mladík povedať o sebe s veľkou radosťou: „Bol som slepý, ale už vidím.“ Telesné oči zostali síce ešte ďalej nevidomé, zato tie duchovné sa kamdial' roztvárali jasnejšie. Mohol už aj on s druhými opravdivo spievať: „Mne Ježiš odpustil hriechy, pokoj svoj našiel som v Ňom!“

Nevynechal mladík ani jedno detské zhromaždenie, ani jednu príležitosť počuť Slovo Božie, ktoré si veľmi zamiloval. Potešil sa konečne nad svojou telesnou slepotou, len jedno želel, že si nemôže Bibliu sám čítať.

No i to bolo na dobré; musel mu ju čítať otec, ktorý by ináč nebol po nej siahol. Hovorí sa, že všetky cesty vedú do Ríma. Či je pravda, neviem, ale to viem, že cesty človeka, ktorý má byť spasený, všetky vedú do nového Jeruzalema, aj tie zdanlivo najhoršie. Nech neoslepne Peter, snád' nikdy nepozná to večné svetlo a nestane sa Jeho služobníkom.

Ani jedna zima neuletela Petrovi M. tak rýchlo, ako tá najšťastnejšia, keď sa s ním stretol Pán Ježiš, ktorý vystrel náruč a povedal: „*Pod'ťe ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obťaženi a ja vám dám odpočinutie!*“ „*Navráťže sa ku mne, lebo som ťa vykúpil!*“ „*Ja som svetlo sveta, kto mňa nasleduje, nebude chodiť v temnosti, ale bude mať svetlo života.*“ On počul, išiel a našiel odpočinutie, pokoj; dosiahol svetlo, ktoré krásne prežiarilo všetky jeho tmy a neopísateľná blaženosť naplnila jeho srdce. Áno, rýchlo uletela zima!

Odchod z domova nikdy nebol Petrovi taký ťažký. Veľmi ho mučilo vedomie, že musí preč do toho zlého sveta, medzi tú nepravosť, hrať k tým hriešnym tancom, počúvať tie opité, zvieracie škreky opilcov, ich ohavné zlorečenie a kliatby, áno živiť sa takou nepravosťou. — No myslel si, keď inej cesty niet, tak musí ten ťažký kríž brať na seba. Ale listy, ktoré Janko za neho písal, boli kamdial' smutnejšie. Znel z nich výkrik ustrašenej duše, ktorá až teraz začala chápať, uprostred akého bahna to posiaľ žila, komu to slúžila.

„Dopomôžte mi k nejakému inému zamestnaniu, ja v týchto pekelných dierach ďalej hrať nemôžem!“ Táto prosba znela z každého listu. — Nuž, priatelia, ktorých mal a ktorí ho pre Krista milovali, robili, čo mohli, hľadali všetko možné. Oni trpeli s ním, modlili sa za neho a čakali iste a nečakali darmo, lebo keď i dakedy Otec nebeský zdanlive odpoveď nedáva, On už dávno robí prípravy, aby tá pomoc bola čo najkrajšia. Riadenie Božie je podivné. Medzitým čo zarmútený Peter M. úpenlivo volal tam v tej pustej rovine Uhorska: „Pane, vyslobod' ma, pomôž mi,“ volal jeho brat a priateľ Ján Chorvát žijúci uprostred krásnych švajčiarskych hôr: „Pane, pomôž mi niečo nájsť pre Petra, aby sa mohol dostať do nejakej školy pre slepých!“ Sám mnoho vykonať nemohol, bol chudobný žiak misijného ústavu St. Chrischony, ktorý nemal bohaté, alebo mocné známosti.

Ale veľký Boh počul oboch, i keď pomoc zdanlivo dlho meškala. — V tom čase vyberal sa v ďalekom horúcom Egypte žijúci bohatý továrnik Lavanči do Európy, do Paríža a chcel navštíviť aj chrištonský misijný ústav. V tomto ústave aj on raz žil ako chudobný mladíček. Stadiaľ odišiel do Egypta a Boh, ktorý je múdrosť sám, udelil mu z tejto múdrosti tak, že sa mu podarilo vynájsť zvláštne mydlo, na ktorý vynález dostal patent. Pozdejšie otvoril si malú továreň a o krátky čas bol z neho bohatý, dobre známy muž.

Tento bohatý muž ešte i vtedy, keď bol chudobný, veľmi ľutoval, že je v Egypte tak mnoho slepých. Keď už mohol, ako majetný, otvoril školu pre slepých v Egypte, druhú v Paríži. Vydrižoval obe a pritom mal

spojenie so všetkými školami pre slepých v Európe. Tohoto muža Pán poslal na Chrišonu.

Petrov priateľ ho neznal. Pán Lavanči sa zdržal len pár dní. Misijní žiaci ho mali možnosť bližšie poznať až posledný večer, keď im vyrozprával svoje osudy. Na druhý deň skoro za rána odchádzal.

Aký bol Ján Chorvát zarmútený, že už nemal príležitosť dostať sa k nemu! On by iste bol niečo urobil pre nášho Petra. On by mu bol poradil. Snáď by ho bol niekde odporúčal. Ach, že sa tak neskoro dozvedel, kto a čo je on! Taký zarmútený a pritom odhodlaný aspoň niečo urobiť, napísal pánovi Lavančimu list.

Nebola to maličkosť pre takého skromného, viac bojazlivého než bojovného mladíka, akým Ján Chorvát vtedy bol, napísať takému chýrečnému mužovi a predniesť mu prosbu, aby urobil niečo pre jeho priateľa Petra v Uhorsku, aby sa tento mohol niečomu naučiť, čím by sa ďalej mohol živiť a nemusel kráčať tou cestou hriešnikov. No áno, maličkosť to nebola, ale stalo sa. Ktosi neviditeľný riadil ruku, ktorá písala a srdce toho, kto čítal.

O pár týždňov prišla odpoveď. „Peter M. nech ide do Viedne, do školy pre slepých, je tam očakávaný, všetko pre neho pripravené i zaplatené. N.N.“

Teraz bolo vysvetlené, prečo tak dlho nedal Pán Ježiš odpoveď. Egypt je ďaleko od Švajčiarska a ešte ďalej od Uhorska a tam znal On človeka, o ktorom vedel, že Petrovi, ktorého na zemi nikdy nevidel a nevedel o ňom, že vôbec žije, keď On mu rozkáže, bude hotový pomôcť. Tohoto muža musel najprv z Egypta vystrojiť do Európy a musel pritom dočkať, než si tam doma svoje veci usporiada. Potom ho musel poslať, aby išiel navštíviť svoju bývalú školu a čo až v poslednej chvíli priviedlo ho k tomu, aby žiakom vyrozprával svoje osudy na posilnenie viery. Áno, musel ho priviesť pred oči Jána Chorváta, aby mu mohol písať.

Tohoto zase všetkými nezdarmi musel priviesť na tú myšlienku: „Snáď tento človek, alebo nikto.“

Ach, náš Pán má neraz veľmi mnoho práce, aby nás vyslyšal, keď k Nemu voláme a nám sa zdá, že alebo spí, ako tam na jazere, alebo nepočúva a váha. Tak bolo aj tu.

Ale teraz, ak môžete, tak si predstavte radosť priateľov na Slovensku, keď prišla tá zvesť a keď okamžite listovne volali Petra, aby prišiel! A jeho úžas, jeho radosť! Už len v nebi budeme sa viac radowať. Neminuli ani dva týždne a Peter sedel v košíkárskej dielni, bol v riadnej a znamenitej škole pre slepých, kde mal možnosť naučiť sa čítať i písať dvojaké písmo slepých a pritom krásne a dobré košíkárske remeslo. Hoci tam nestrávil ani rok, vyšiel ako hotový majster. Božia láska rozliata v srdci pána Lavančoho opatrla ho všetkými nástrojmi a istou čiastkou peňazí na materiál do začiatku; a čo bolo nadovšetky poklady sveta, dala mu i Slovo Božie tlačené písmom slepých, koľko ho bolo v reči českej, štyri evanjeliá, niektoré epištoly a žalmy.

Kto by to bol slepému, nešťastnému žobráčikovi povedal, že bude ako vážený košíkársky majster statočne živiť nielen seba ale aj ovdoveného, osamelého svojho otca, že tento, ním ku Kristu privedený, bude mu čítavať tie knihy Biblie, ktoré si on čítať nemohol? A kto by mu to bol povedal, že obdarený zvláštnymi darmi Ducha Svätého, on telesne slepý, a duchovne slepých povedie k večnému svetlu? Stalo sa oboje! Neraz bola izba plná, okolo stola sedeli smädné duše a pred stolom sedel mladý, slepý kazateľ, čítajúci dotykom prstov v svätej knihe. Tvár, ktorá za detstva bývala smutná a zamračená, teraz bola taká krásna výrazom pokoja a svetla na čele a s blaženým úsmevom okolo výrečných pier. Boli chvíle, v ktorých Peter mal takú radosť z Pána Ježiša, ktorého veľmi miloval, že sa to ani slovami nedalo vyjadriť. Telesná chudoba zostávala jeho údelom na zemi, ale patrila medzi tých: *„Ako nič nemajúci, avšak mnohých obohacujúci.“* Vždy šťastný, vždy spokojný, spoluobčanmi ctený, bratmi a sestrami v Kristu milovaný, odišiel uprostred svojho veku ta, kde „naše oči uzrú Kráľa

v jeho okrase!“ Snáď idúc domov, anjelmi nesený, smel sa podívať po milovanej otčine, ktorú už telesným zrakom nevidel, a tam potom pred svojím Pánom v raji iste vyznal, že „*dobre všetky veci učinil*“ a že tá telesná slepota, ako bola spočiatku veľkým nešťastím, stala sa mu v Božej ruke zdrojom večnej blaženosti a šťastia bez konca.

(1925)

Jazyková úprava

Snažili sme sa vyvarovať sa násilných zásahov či do slohu, či do slovníka. Nevyhli sme sa však predsa, aby sme nenahradili niektoré staršie slová — dnes už neznáme, alebo nezodpovedajúce dnešnému gramatickému úzu. Uvádžame výber niektorých. Ponechali sme však okrem iných napríklad: *výš a výš; níž a níž; docela; netak; ľútať si; čeladný; čiernobrvý*. Menej frekvencované či neznáme výrazy vysvetľujeme v pripojenom slovníku.

Staršie slová sme nahradili slovami zo súčasného slovníka, slová písané v pôvodnom či staršom vydaní podľa vtedajších gramatických zvyklostí nahradili sme písaním podľa súčasne platnej gramatiky: *teskný* — *clivý*; *skúmny* — *skúmový*; *breh* — *kopec*; *shľadanie* — *stretnutie*; *sdeliť* — *povedať*; *vstave* — *ochotný, schopný*; *kreme* — *okrem*; *laskomina* — *šteklenie chuťové*; *vlčierňa* — *vlčinec*; *vyslychať* — *tu: skúšať, vyskúšať*; *rečniť* — *tu: vyslovovať*; *panský* — *týkajúci sa panstva*; *pánsky* — *týkajúci sa pána*; *kto zná* — *ktovie*; *kúpeľ* — *tu: bazén*; *stesk* — *žiaľ, clivota*; *na dobro* — *úplne*; *teprv* — *len, až*; *hakovať, zhakovať* — *brzdiť, zdržiavať*; *bakandža* — *baganča*; *nabiedka* — *ponuka*; *vzezrenie* — *výzor*; *loža* — *lôžko*; *štvorie* — *štvoraké*; *struna* (v hodinách) — *pero*; *prespolný* — *cezpolný, cudzí*; *pána správcova (postava)* — *postava pána správcu*; *prešlý* — *uplynulý*; *porozočínať* — *rozpracovať*; *darobný* — *tu: podradný*; *vyhľadaný* — *tu: vyhlíadnutý*; *lenoška* — *pohovka*; *knísať sa* — *tu: hojdať sa (na pohovke)*; *šrapnel* — *granát*;

poklonník — vyznavač, nasledovník, stúpenec; *sdeľovať* — hovoriť, oznamovať; *platný* — tu: osožný; *gruntovne* — od základu, dôkladne; *spustiť sa na niekoho* — spoľahnúť sa; *statok* — tu: majetok; *banda* — skupina; *velice* — veľmi; *umelo* — umelecky; *papršlek* — lúč; *pomluviť* — ohovoriť; *vyriadiť* (odkaz) — odovzdať (odkaz); *lúčinka* — tu: trávnik; *kolo* — koleso; *pasák* — pastier; *jaseň* — jeseň; *jaký* — aký; *není* — nie je; *šteglit* — štekliť; *barva* — farba; *zemačnisko* — zemiačnisko; *zraky* — tu: oči; *čítať* — tu: počítať (husi); *pahraba* — pahreba; *mrkve* (mrkev) — mrkvy (mrkva); *nazpať* — naspäť; *uzel* — uzol; *bárs* — hoci; *ponevác* — pretože; *dedinár* — dedinčan; *krem* — okrem; *zrovna* — priam; *žiadon* — nikto; *mlha* — hmla; *teskný* — clivý; *spatriť* — vidieť; *podrieknuť sa* — prerieknuť sa; *krajac* — krajec; *omrzely* — mrzutý; *ponevác* — pretože, keďže; *strojno* — upravené; *opilý* — opitý; *vespustnosť* — rozpustilosť; *znať* — vedieť (ponechávame len v zmysle poznať); *pri nedeli* — v nedeľu; *odsek* — tu: úsek; *cele* — celkom; *švihký* — bystrý; *rastlý* — urastený; *smrdutý* — smradľavý; *spravedlnosť* — spravodlivosť; *povedomie* — tu: vedomie, pocit; *špetka* — štipka; *stavať* — stavať; *sterý* — storaký; *suché ovocie* — tu: sušené ovocie; *bárs* — hoci, aj keď; *zrovna* — priam; *tehly na parádu* — parádne, kvalitné tehly; *striežiť* — striehnuť; *lakýrky* — lakové topánky; *chovanie* — správanie; *lumpa* — zlumpačená žena; *drobisk* — drobizg; *sdeliť* — oznámiť, povedať; *vozba* — vozenie; *kočka* — mačka; *zášť* — nenávisť; *patriť* — hľadiť, *uprchlík* — utečenec; *železniční sluhovia* — železniční zriadenci, železničari; *stisknúť* — stisnúť; *húser* — gunár; *marka* — značka; *omšený* — omachnatený; *kryštál* — krištál (čistý ako krištál); *smieť* — môcť (Smiem umyť nezábudku? — Môžem umyť nezábudku?); *nepodarené* (kvapôčky) — nezbednice; *žaden* — niktory, nikto; *bych* — by som; *zakvitlý* — zakvitnutý; *vyhovárať* — tu: odporovať; *ožlký* — ožlknutý; *skrehlý* — skrehnutý; *k Vianociam* — na Vianoce; *k večeri* — na večeru; *behom* — počas (týždňa); *zmodralý* — omodrený; *schladlý* — ochladnutý; *v (horké myšlienky)* — do (horkých myšlienok), *štedrý večer* — Štedrý večer; *loža* — lôžko; *skrehlý* — skrehnutý; *ruksak* — plecniak; *zvlášť* — obzvlášť, najmä; *omlúvať* — ospravedlňovať; *kočička* — mačička; *moc* — veľa, *premoc* — preveľa; *tehda* — vtedy;

kroma — okrem; *jať* — jal sa čítať — *dať* — dal sa čítať; *na ten čas* — v tom čase; *rozmluva* — rozhovor; *mad* — med; *lež* — kým; *bydlieť* — bývať; *rozmlúvať* — rozprávať sa; *uzrát* — uzrieť; *osmahlý* — ošľahaný, opálený; *s vysoka* — z vysoka; *čalún* — záclona (tu); *tržište* — trhovisko; *spešno* — rýchlo; *šňóra* — šnúra; *na dole* — dolu; *stín* — tieň; *riasť* — rásť; *veľce* — veľmi; *zastydieť sa* — zahanbiť sa; *námesníčik* — námesačník; *striežiť* — strážiť; *učedník* — učeník.